

Kemin kaupungin ja Kemi-konsernin

SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN PERUSTEET

Sisällysluettelo

1. SÄÄDÖSPERUSTA.....	3
2. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN TARKOITUS JA TAVOITTEET.....	3
3. SISÄISEN VALVONNAN TEHTÄVÄT JA VASTUUT.....	4
4. SISÄISEN TARKASTUKSEN TARKOITUS JA TEHTÄVÄT.....	4
5. RISKIT JA RISKIENHALLINTA.....	5
6. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI.....	5
7. TILIVELVOLLISUUS.....	5
8. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN KÄSITTEITÄ.....	7

1. SÄÄDÖSPERUSTA

Kuntalain säännökset kunnan ja kuntakonsernin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta ovat tulleet voimaan vuoden 2014 alusta. Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan kunnan ja kuntakonsernin sisäisiä menettely- ja toimintatapoja, joiden avulla pyritään varmistumaan organisaation tavoitteiden saavuttamisesta ja toiminnan laillisuudesta. Riskienhallinnalla tunnistetaan, arvioidaan ja hallitaan tavoitteiden saavuttamista uhkaavia tekijöitä. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen on siten osa kunnan ja kuntakonsernin johtamista.

Valtuuston tulee päättää kunnan ja kuntakonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista (Kuntalaki 13 §). Uuden kuntalain luonnoksessa vastaava säädös on pykälässä 14.

Kemin kaupungin hallintosäännössä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan päättämisestä säädetään pykälässä 40.

2. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Sisäisellä valvonnalla ja riskienhallinnalla luodaan puitteet järjestää kaupungin ohjaus- ja johtamisjärjestelmä.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan toimenpiteitä ja menetelmiä, joilla johdonmukaisesti pyritään toiminnan tuloksellisuuden ylläpitämiseen ja edistämiseen, kirjanpidon ja muiden informaatiojärjestelmien luotettavuuden varmistamiseen, erehdysten, virheiden ja väärinkäytösten ennaltaehkäisyyn.

Riskienhallinnan tavoitteena on turvata peruspalveluiden tarjonta kaupungin asukkaille. Riskienhallinta on prosessi, jota sovelletaan strategiaa asetettaessa ja organisaation koko toiminnassa. Siinä tunnistetaan organisaation toimintaan mahdollisesti vaikuttavat tapahtumat ja saatetaan tapahtumien riskit organisaation hyväksymälle tasolle ja annetaan kohtuullinen varmuus tavoitteiden saavuttamisesta.

Hyvin toimiva johtamis- ja hallintojärjestelmä yhdessä asianmukaisen sisäisen valvonnan ja kokonaisvaltaisen riskienhallinnan kanssa takaavat kohtuullisen varmuuden tehokkaasta, tuloksellisesta ja päätettyjen tavoitteiden mukaisesta toiminnasta.

3. SISÄISEN VALVONNAN TEHTÄVÄT JA VASTUUT

KAUPUNGINVALTUUSTO

Päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja linjauksista sekä edellyttää, toiminnot on järjestetty siten, että organisaation kaikilla tasoilla ja kaikissa toiminnoissa on riittävä sisäinen valvonta ja riskienhallinta.

KAUPUNGINHALLITUS

Kaupunginhallituksen tehtävänä on huolehtia sisäisen valvonnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus päättää sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa koskevista ohjeista sekä vastaa toimintakertomuksessa annettavasta sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisen selonteosta.

LAUTAKUNNAT, JAOSTOT JA TYTÄRYHTEISÖJEN HALLITUKSET

Vastaavat omalla tehtäväalueellaan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä, toimeenpanosta ja tuloksellisuudesta sekä merkittävimpien riskienraportoinnista.

KAUPUNGINJOHTAJA; TYTÄRYHTEISÖJEN TOIMITUSJOHTAJAT, OSASTOPÄÄLLIKÖT JA MUUT ESIMIEHET

Vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja tuloksellisuudesta vastuualueellaan. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan vastuullisia ovat kaikki tilivelvolliset ja esimiehet. Aloitetoiminnan kautta myös henkilöstö on mukana sisäisen valvonnan kokonaisuudessa.

4. SISÄISEN TARKASTUKSEN TARKOITUS JA TEHTÄVÄT

Kaupunginjohtajan alaisuudessa toimii sisäinen tarkastaja. Sisäisen tarkastuksen tarkoituksena on tukea organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa tarjoamalla järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta- sekä johtamis- ja hallintoprosessien kehittämiseen.

Sisäisen tarkastajan tulee olla puolueeton ja tasapuolinen, ja hänen tulee välttää eturistiriitoja, ei osallistu päätöksentekoon eikä täytäntöönpanoon.

Sisäistä tarkastusta toteutetaan kaupunginjohtajan vuosittain vahvistaman työohjelman mukaisesti.

5. RISKIT JA RISKIENHALLINTA

Riskillä tarkoitetaan tapahtumaa tai olosuhdetta, joka voi estää kaupunkia saavuttamasta päätettyjä tavoitteita. Hyödyntämättä jäävä mahdollisuus on myös riski. Riskin yhtenä tunnusmerkkinä on sattumanvaraisuus, jolloin on ennalta tietämätöntä, toteutuuko riski ja kuinka suurena se toteutuu.

Kokonaisvaltainen riskienhallinta on olennainen osa Kemin kaupunkikonsernin johtamista sekä työtä kaupungin toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Riskienhallinnalla tähdätään riskeiltä suojautumiseen ennalta ehkäisevin toimenpitein, selkeillä vastuiden määrityksillä ja oikein kohdistetuilla resursseilla.

Riskienhallinta on prosessi, jota sovelletaan strategiaa asetettaessa ja organisaation koko toiminnassa. Siinä tunnistetaan organisaation toimintaan mahdollisesti vaikuttavat tapahtumat ja saatetaan tapahtumien riskit organisaation hyväksymälle tasolle.

6. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN ARVIOINTI JA RAPORTOINTI

Kuntalain 69 §:ssä säädetään, että tilinpäätökseen kuuluvan toimintakertomuksen tulee sisältää selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä, siinä havaituista puutteista ja keskeisistä toimenpiteistä riskien hallitsemiseksi. Kaupunginhallitus vastaa selonteon antamisesta. Hallituksen selonteko perustuu toimielinten ja konserniyhtiöiden laatimiin selontekoihin.

Mikäli tilikaudella havaitaan merkittäviä riskejä tai sääntöjen vastaista, epätaloudellista ja tehotonta toimintaa on esimiehen viivyttämättä ryhdyttävä toimenpiteisiin ja raportoitava ylemmälle esimiehelle / toimielimelle esille tulleista asioista.

7. TILIVELVOLLISUUS

Tilintarkastajan on kuntalain mukaan tarkastettava, onko kunnan ja kuntakonsernin sisäinen valvonta ja riskienhallinta sekä konsernivalvonta järjestetty asianmukaisesti. Kuntalain 75 §:n mukaan tilintarkastuskertomuksessa annetaan mm. lausunto sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan sekä konsernivalvonnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä esitys vastuuvapauden myöntämisestä sekä mahdollisesta tilivelvolliseen kohdistuvasta muistutuksesta.

Tilivelvollisella on vastuu johtamansa toiminnan riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan järjestämisestä ja niiden jatkuvasta ylläpidosta. Tilivelvollisuus merkitsee sitä, että tilivelvollisen toiminta tulee valtuuston arvioitavaksi, häneen voidaan kohdistaa tilintarkastuskertomuksessa muistutus ja häneltä voidaan evätä vastuuvapaus sekä omasta että alaisensa tekemisestä tai tekemättä jättämisestä. Tilivelvollisuusaseman puuttuminen ei vapauta esimiestä alaisensa toiminnan valvontavastuusta.

8. SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN KÄSITTEITÄ

Hyvä hallinto- ja

johtamistapa Toiminnan ja talouden ohjauksen tilivelvollisuus- ja vastuujärjestelmä, joka edistää hallinnon ja palvelutuotannon luotettavuutta, tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä

Kokonaisvaltainen

riskienhallinta Systemaattinen menetelmä riskitilanteisiin varautumiseksi. Kokonaisvaltaisen riskienhallinnan prosessiin kuuluu: tarkasteltavan kohteen rajaus, riskien tunnistaminen kartoituksin, riskien arvioiminen ja analysointi, suojaustoimenpiteiden suunnittelu ja riskienhallinnan toimenpideohjelman hyväksyminen sekä toteutettujen riskienhallintaratkaisujen seuranta.

Pelastussuunnitelma Pelastuslain 15 §:n mukainen suunnitelma, jossa on oltava selostus: 1) vaarojen ja riskien arvioinnin johtopäätelmistä; 2) rakennuksen ja toiminnassa käytettävien tilojen turvallisuusjärjestelyistä; 3) asukkaille ja muille henkilöille annettavista ohjeista onnettomuuksien ehkäisemiseksi sekä onnettomuus- ja vaaratilanteissa toimimiseksi; 4) mahdollisista muista kohteen omatoimiseen varautumiseen liittyvistä toimenpiteistä.

Riskien analysointi Selvitetään riskin suuruus eli riskien seuraus kertaa riskin toteutumisen todennäköisyys

Riskien arviointi Riskin seurauksen arviointi

Riskienhallinnan

toimenpideohjelma Kirjallinen suunnitelma, jossa esitetään **merkittävät riskit**, riskien syyt, seuraukset, riskin suuruus ja riskienhallintatoimenpiteet

Riskienhallinnan

vuosiraportti Lautakuntien ja jaostojen kaupunginhallitukselle antama raportti, jossa raportoidaan tilivuoden aikana tehdyt merkittäviksi luokiteltujen riskien hallintatoimenpiteet. Raporttien perusteella laaditaan toimintakertomuksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osuus.

Riskienkartoitus	Riskien tunnistaminen ja vahinkotapahtuman todennäköisyyden arviointi
Sisäinen tarkkailu	Passiivista kaupungin toimintaan sisältyvää jatkuvaa toimintaa, jolla ehkäistään virheitä, vahinkoja ja väärinkäytöksiä. Sisäistä tarkkailua ei tehdä erityisesti valvontamielessä
Sisäinen tarkastus	On riippumatonta ja objektiivista varmistusta ja arviointia, jolla tuotetaan lisäarvoa toiminnalle. Sisäinen tarkastus on näkyvä osa kaupungin valvontajärjestelmää. Sisäinen tarkastus ei vähennä esimiehen velvollisuutta luoda toimivaa sisäistä valvontajärjestelmää
Sisäinen valvonta	Sisäinen valvonta tarkoittaa organisaation sisäisiä ohjaus- ja toimintaprosesseihin sisältyviä menettelyitä ja toimintatapoja, joiden avulla varmistetaan 1) toiminnan tuloksellisuutta, tehokkuutta ja jatkuvuutta, 2) raportoinnin ja tiedon riittävyyttä, ajantasaisuutta ja luotettavuutta, 3) resurssien ja omaisuuden turvaamista sekä 4) lainsäädännön, päätösten, sääntöjen ja ohjeiden noudattamista.
Strategiset riskit	Liittyvät organisaation pitkän aikavälin tavoitteisiin, kriittisiin menestystekijöihin sekä niihin kohdistuviin epävarmuustekijöihin. Keskeisimmät strategiset riskit tunnistetaan osana strategiatyötä
Talouden riskit	Talouden tasapainoon, investointeihin ja rahaprosesseihin liittyvät riskit, toteutuessaan aiheuttavat ylimääräistä työtä, kustannuksia ja tulojen menetyksiä.
Tietoturva	Tietojen , palveluiden,järjestelmien ja tietoliikenteen suojaaminen
Toiminnan riskit	Organisaation päivittäistä toimintaa, prosesseja ja järjestelmiä uhkaavat riskit
Vahinkoriskit	Henkilö- ja omaisuusriskit
Varautuminen	Ennakolta toteutettavat keinot, joilla pyritään varmistamaan kaikissa olosuhteissa kaupungin toiminnan jatkuvuus ja palveluntuotantokyky